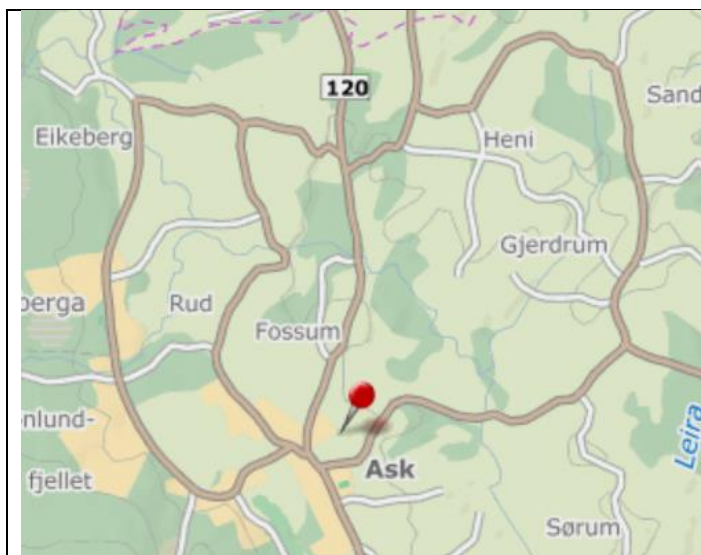

Gården Vestigarn Ask

Gjerdrum Kommune

Kartkoordinater:

WGS84

60.07439° N, 11.03781° Ø

60° 04' 27.8"N, 11° 02' 16.1"Ø

Følgene aner er knyttet til gården: (752+753) (376)

Vestigarn Ask i Gjerdrum

Gårdshistorie og slekt

Ask ligger midt i bygda og er i dag bygdesentrum. Det ligger på leirgrunn i vesentlig slett lende, men med en del bakker i nord, øst og vest. Husene på de gamle brukene "store Ask" står dels på fjellgrunn 189 m over havet og ligger høyest av alle gårdene i selve bygda. Herfra er det vidt utsyn over Gjerdrum og nabobygdene i øst og sørøst. Grensene for gårdsområdet er bare markert med gjerde mot Hønsi i sør, Svensrud i øst, Kråkvål mot Kulsrud og dels Brådal i vest.

Ask er det nye bygdesenteret. Hovedveien gjennom bygda går her, og veien til Kløfta og til Vestbygda tar av fra den. Kart så sent som i 1818 viser at en skarve vei gikk omtrent som nå, forbi Ask, men fra husene på "store Ask" gikk det også en vei til Svensrud og videre over elven opp til Klokkehaugen, der den delte seg. Det har således vært et gammelt veiknutepunkt her. Alt fra gammelt av hører vi om hvilested med salg av øl og brennevin.

Ask er fra gammelt den sentrale garden sør og vest for elven Gjermoa og må være den eldste i dette området. Den ble ryddet i eldre jernalder og omfattet opprinnelig et større areal enn nå. Gården Hønsi må opprinnelig ha vært eng til Ask, men ble alt i eldre jernalder skilt ut som egen gård. I slutten av tidsrommet ble Fossum ryddet helt nord ved Gjermoa, og i vikingetiden kom Fjælstad opp sør for Hønsi og Kråkvål nord for Ask. I kristen middelalder ble Rud og Kulsrud og enda en gård ryddet under skogkanten i vest og Svensrud ved elva i øst. Etter at disse gårdene var ryddet, hadde Ask igjen et stort areal midt inne i området.

Men alt i gammelnorsk tid ble det gjenværende delt i minst 3 gårdsbruk. Det var Østre (Østigarn), Vestre (Vestigarn) og Vesle-Ask. Samlet ble stedet kalt "store Ask". De var alle i bruk i de vanskelige årene etter svartedauen.

Det var mange husmannsplasser under Ask. Den første husmann på Ask i skriftlige kilder blir nevnt i 1711. Ingen i vår slekt var husmenn her, så bygdebokens oversikt over husmannsplasser er utelatt.

Eiere:

Vår slekt kommer fra Vestre Ask (Vestigarn) som var i bondeei i 1615 og hadde nok vært det helt fra gammelnorsk tid. Brukeren her eide i 1615 halve gården og naboen på Østigarn eide den andre halvparten. En liten part var den gangen gitt av bønder til Gjerdrum kirke, som må ha fått den i sen katolsk tid. Den er ikke nevnt i 1393, men i 1575 var den på 2 skilling, og det vil si at den i gammelnorsk tid helst var på 2 øyresbol. Partene blir nevnt i første halvdel av 1600 tallet, men forsvinner så fra jordebøkene. Jordebok er en fortegnelse over gårdsbruk og jorder som tilhørte kronen, kirken eller private godseiere, og alle avgifter og plikter som påhvilde dem.

Brukere:

En **Håken** var bruker på Vestigarn Ask i perioden senest 1593 – 1600, gift med **Barbara**. Sønnen **Ola Håkensen** gift med **Berte Svensdtr.** tok over og er oppført som bruker i perioden 1603 – 1658. Han var også lagrettemann i 1657. Senest i 1642 fikk han en medbruker i svigersønnen

(752) Villum ca.1606-1668. Han var gift med datteren **Lisbet Olsdtr. (752) Villum** ble enbruker på gården fra 1658 og frem til 1668 da han døde. Han fikk et kjent barn med **Lisbet Olsdtr.** før hun døde.

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
<i>Boel Villumsdtr.</i>		1725	<i>Gudbrand Mikkelsen - Heni</i>	

(Gudbrand Mikkelsen, Heni var broren til vår ane **(1518) Jens Mikkelsen** Heni. Se gårdshistorie og slekt for Norgarn Heni)

I andre ekteskap var **(752) Villum ca.1606-1668** gift med **(753) Dorte Håkensdtr. 1615-1694.**

De fikk 6 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted
(376) Håken Villumsen	Ca. 1654	1723	(377) Berte Olsdtr.	Negarn Fjælstad
Lisbet Villumsdtr.	Ca.1655	1695	Mikkel Hansen	Søgarn Fjælstad
<i>Marte Villumsdtr.</i>	<i>Ca. 1658</i>	<i>1695</i>	<i>Torer Mikkelsen</i>	<i>bruk II her på gården</i>
Eli Villumsdtr.				
<i>Ambjørg Villumsdtr.</i>			<i>g. m. Pål Asbjørnsen, Trugstad i Holter</i>	<i>Bruker på Nystuen (Bruk I) senere på bruk II her på gården</i>
Jens Villumsdtr.	Ca.1663			

Sønnen, vår ane **(376) Håken Villumsen ca.1654–1723**, giftet seg med

(377) Berte Olsdtr. ca.1657-1723 fra Negarn Fjælstad og flyttet dit.

[*\(For disse, se gårdshistorie og slekt for Negarn Fjælstad.\)*](#)

(752) Villum ca.1606-1668 eide i 1642 hele gården med en verdi på 30 lispund. Senere ervervet han også Ås i Bjørke med en verdi på 20 lispund. I 1660 åra solgte **(752) Villum** Ås i Bjørke for 110 daler til Kristoffer Jensen.

Ask var et sentrum og veidele allerede på **(752) Villums** tid. Han var gjestgiver i 1664. Tidligere hadde det vært vertshus på Askeiet, men det ble den 1.9.1664 avlyst av futen p.g.a. bråk. Det var også tidligere meldt om bråk i 1662.

Boel Villumsdtr. d.1725, datteren fra første ekteskap, har nok vært misfornøyd med at faren tok over hele gården etter hennes mors død. Hun mente at hun ikke hadde fått utbetalt nok morsarv som hun hadde rett på. På vegne av henne tok ektemannen *Gudbrand Mikkelsen, Heni* opp forholdet for retten i 1664. Han var bror til vår ane **(1518) Jens Mikkelsen** fra Norgarn Heni.

Saken ble utsatt og i mellomtiden døde **(752) Villum** i 1668, og konen hans **(753) Dorte Håkensdtr. 1615-1694.** giftet seg på nytt for andre gang med *Hans Hansen d.1674* fra Søgarn Fjælstad. Han ble ny bruker i 1668 og frem til 1674 da også han døde. **(753) Dorte Håkensdtr.** fikk en sønn med *Hans Hansen* i sitt andre ekteskap.

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Villum Hansen				Rovol i Holter

5 år før *Hans* døde, høsten 1669 fremmet *Gudbrand Mikkelsen, Heni* den 5 år gamle saken fra 1664 på nytt. Det viste seg at han og **(752) Villum** allikevel var blitt forlikte, men *Gudbrand* påsto nå at han da *"ikke var bevist om saken og dens fundament"*. *Hans Hansen* la da frem i retten en kontrakt av 11/3 1664 mellom **(752) Villum** og *Gudbrand*. **(752) Villum** skulle ha fritt opphold hos *Gudbrand* så

lenge han levde, men flyttet visstnok aldri til Heni. Ved vitner ble det fastslått at *Gudbrand* hadde fått 34 daler for konas morsarv fra eiendommen Ås i Bjørke. *Hans Hansen*, Ask ble dermed frikjent av retten for kravet fra *Gudbrand*, men skulle gi han søsterparten på 3 ½ daler som han hadde holdt igjen ifølge skiftebrevet utstedt på Ask i april 1668 (etter **(752) Villum**). Han forlangte innført i tingboka at han hadde gitt *Gudbrand* 28 ½ daler i førstebyggsel av Ask. *Gudbrand* erkjente dette og var villig til å gi bygselseddel “når *Hans* vil komme til han og forlike seg med han og hans kvinne (*Boel*) om hvis odel det er han som besitter og vil bygsle”. Ennå i 1671 var de ikke forlikte. Våren dette året tilbød *Hans Hansen*, Ask *Gudbrand* vel 3 daler, som var rest på farsarven til *Boel* etter faren **(752) Villum**. *Gudbrand* tok ikke imot, men sa han “ville ha noe annet for beløpet”. Året før hadde *Hans Hansen*, Ask fått pant i 17 lispund i Fjælstad, og i februar 1671 kjøpte han 15 lispund (en halvpart) i gården her på Ask av arvingene etter Kristoffer Østigarn Ask, men den halvparten *Gudbrand* eide måtte *Hans* fortsatt bygsle.

Da mannen til **(753) Dorte Håkensdtr.**, *Hans Hansen* døde i 1664, giftet hun seg på nytt. Denne gangen med *David Amundsen d.1684* fra Harstad i Holter. Han var bruker fra 1675 til 1684 og måtte også bygsle gården slik som sin forgjenger. De fikk ingen barn sammen.

(753) Dorte hadde ei søster som var gift med *Gudbrand Enger* i Skedsmo (men opprinnelig fra Fjælstad) og en annen søster gift med far til Mikkel Fjælstad.

David hadde drevet gjestgiveri på Ask slik som sine forgjengere. Han har nok tjent godt på dette ved siden av gårdsdriften. Gården var også relativt stor etter datidens målestokk. I 1665 var de offisielle oppgavene over husdyrhold på gården følgende:

4 hester – 12 kuer – 6 ungdyr – 10 sauer – 13 ½ tønne utsæd – 66 ¼ tønne avling (korn)

David ble i 1681 idømt bøter for helligbrøde begått på Ljøreggen i 1680, for å ha kommet i slagsmål etter å ha spilt kort om øl og var blitt uenige. Dette skjedde søndag etter at prekenen var holdt i Gjerdrum kirke.

Skiftet etter *David Amundsen* ble holdt i mai 1684. Listen over boet var veldig detaljert. Jeg tar den med her fordi den gir en god illustrasjon på levestandarden for en velstående bondefamilie på den tiden. Som sammenligning kunne tjenestefolk tjene 2-3 daler i året + kost og losji. Klær lagde de selv.

Antall	Beskrivelse:	Verdi
3	Bryggekjeler	12 daler
1	Brennvinskjele	2½ daler
1	Annen kjele	1 ½ daler
6	Malmgryter	5 daler
4	Messingstaker	2 1/8 daler
6	Tinnfat	
2	Smørebrikker	
3	Tinntallerkener til sammen	3 daler
9	Fat	4 1/8 daler
1	Stake av annen type	1½ ort
2	Messingbekken	½ daler
Div.	Sølvsaker	10 daler
1	Målepott av blikk	
1	Lysesaks av jern	1 ort 4 sk.
6	Jerngryter	5 5/8 daler
3	Skorder	1 ½ ort
1	Panne, rist og takke	1 ½ daler
2	Jernstaurer	
2	Punder og en ½ jernstand	1 ¾ daler
6	Naverer	½ daler
2	Hoggjern og 1 spikerbor	18 skilling
5	Tømmerlenker	2 ½ ort
div.	Smiredskap m/belg hammer og tenger etc.	4 daler
4	Økser	½ daler
2	Slipesteiner	1 1/8 daler

Illustrasjon – bondeinnredning

Illustrasjon – bordoppdekning 1700 tallet

3	Ploger	1 ½ daler
3	Harver	1 ½ daler
6	Bordleder	1 ½ daler
3	Kjerrehjul uten jern	3 ort
6	Arbeidsseler	2 daler
1	Kirkesele	1 daler
1	Lettingslede	¼ daler
2	Kister	1 ½ daler
1	Standvev	3 ort
1	Telgebile	16 skilling
1	Maltkar og stol	1 ort 4 sk.
1	Skive (bord) med skuff	½ daler
1	Mjølketrau og trekjørel	1 ½ daler
Dagligstue:		
2	Skap	2 ¾ daler
1	Hylleskap	1 ¼ daler
1	Skap på koven	1 ort 8 sk.
1	Gammelt roskap	½ daler
Nattstua:		
4	Sengesteder	2 ½ daler
1	Nytt skap	1 daler
1	Skive med krakk	½ daler
1	Sledeskiste	3 ort
7	Høvler og en håndsag	½ daler
2	Udyktige sagblad	2 ort
1	Mannssal med bissel	4 ½ ort
Div.	Bøker i.h.t. bokliste	3 daler
1	Hynde i rødt og svart	2 ort 16 sk.
1	Flamsk teppe	1 ½ ort
7	Gamle hynder	1 ¼ daler
1	Sydd dynevar	2 daler
18	Alen av samme var	3 daler
4	Laken	2 ¾ daler
Sengeklær:		
7	Sengekleder	7 dlr. 1 ½ ort
1	Flamsk «billedsengeklede»	2 daler
5	Underdyner	13 ¾ daler
	Dyner	2 dlr. 1 ort 8 sk.
7	Skinnpuster	3 ¾ daler 8 sk.
1	Hodelag	½ daler
2	Bolster	½ daler
1	Stuepute	½ daler
3	Benkedyner	3 daler 16 sk.
Linklær:		
5 par	Laken	7 daler
2 par	Grove laken	1 ½ daler
6	Duker	3 7/8 daler
16 merker	Fjær	2 ½ ort
6 merker	Dun	2 ½ ort
1	Benkedyne	1 ½ daler
1	Kjoneklede	1 ½ daler
Husdyr:		
18	Kuer à	3 daler
4	Ungdyr à	9 ort
2	Okser à	2 daler
6	Ungdyr à	7 ort
3	Høstkalver à	1 daler
5	Spekalver og	
17	Sauer med lam	8 ½ daler
3	Griser à	3 daler
6	Unge svin à	½ daler
6	Hester à 4,4,2,2,1 ½,1	daler
Korn:		
36 tønner	Havre	27 daler
4 tønner	Blandkorn	6 daler

Illustrasjon – bordoppdekning 1800 tallet.

Illustrasjon – gamle kjøkkenredskap 1700-1800 tallet.

Illustrasjon – gamle gjenstander 1800-1900 tallet.

Illustrasjon – bondestue 1700 tallet.

Ambrosius, futen Anders Simonsens forrige tjener, hadde pantsatt til boet en del grått klede for brennevin for et par år siden. Det ble ikke vurdert. To punger med i alt 195 daler ble lagt frem, og til sammen var formuen på 484 daler 2 ort og 5 skilling. *David Amundsen d.1684* hadde drevet gjestgiveri slik som sine forgjengere og hadde nok tjent på andre enn Ambrosius. I skiftet etter *David* kom arven til barna i de to første ekteskapene til fradrag.

(376) Håken Villumsen fikk 1 ¾ daler i rest på farsarven og 6 ¼ daler i arv etter ei avdød søster samt ca. 4 ½ daler i gjeld "i.h.t. skiftebrevet etter faren". De tre søstrene hadde hver til gode 40 ½ daler i farsarv. Broren *Jens* f: ca.1663 er ikke nevnt så han kan ha vært død på dette tidspunktet. Sønnen etter *Hans Hansen*, *Villum Hansen* hadde til gode 138 daler i farsarv ifølge skiftebrev av 14/4-1674. Av annen gjeld kan en nevne 1 daler til Jakob Hansen skolemester "for Villums lære fra kyndelmess til nå." Det må ha vært privatundervisning for sønnen *Villum Hansen*.

I alt beløp gjelda seg til 293 daler 1 ort og 16 skilling. Mor til *David*, sønnen hennes og svigersønnen Frans Hylli i Holter nøyde seg med 35 daler i rede penger, "som omtrent etter all gjelds overregning kunne tilfalle dem." De fikk også avdødes gangklær av ull og linnen, samt hatt og hansker, støvler og sko, sal og bissel, videre kleskista, som de tar med uvurdert. Resten beholdt enka **(753) Dorte Håkensdtr.** Hun forærte sin forrige værmor 5 daler, og de takket hverandre for fulle handerband og skiltes vel fornøyde. Enken satt med halve gården, den delen boet eide. Den andre halvparten bygslet eieren på Heni til svigersønnen hennes. **Gården ble dermed delt i 2 like store bruk.**

Bruk I (Nystuen)

Enka **(753) Dorte Håkensdtr. 1615-1694** fortsatte å bruke gården fra 1684 etter at henne tredje ektemann *David Amundsen d.1684* døde, og frem til 1694. Våren dette året bygslet hun bort en part som hun eide i Fossum, og om sommeren døde hun 69 år gammel. Høsten samme år hun døde, skiftet barna de 15 lispund i gården til dattermannen (svigersønnen) som var

Pål Asbjørnsen fra Trugstad i Holter, bruker her frem til 1700. Han var gift med datteren til våre aner **(752) Villum** og **(753) Dorte**, som var *Ambjørg Villumsdtr.*

Etter 1700 tok *Pål* over bruk II her på Ask og flyttet dit (se der), etter at *Boel Villumsdtr. d.1725* (halvsøsteren til kona hans *Ambjørg Villumsdtr.*) hadde bygslet denne delen (bruk I) til *Trond Hansen*.

Trond Hansen 1661-1705 var gift med *Lisbeth Gudbrandsdtr. 1663-1724*. Hun var født på Nordre (Østre) Heni. Vår ane **(752) Villum** var hennes morfar og *Boel Villumsdtr. d.1725* var hennes mor. *Trond Hansen* var bruker her fra 1700 til 1705 da han druknet i elva nær Asak i Sørum. Familien hadde bodd på Heni før de kom hit. De fikk 5 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Marte Trondsdr.			Just Kulsrud	
Astrid Trondsdr.				
<i>Nils Trondsen</i>	1690			
Johannes Trondsen	1692			
<i>Hermann Trondsen</i>	1697			

Sønnen *Nils Trondsen 1690* tok over da mora døde eller kanskje litt før. Han bygslet imidlertid bruket Årstad og skjøttet gården her over på broren korporal *Hermann Trondsen 1697* for 500 daler.

Hermann Trondsen 1697 var gift med *Anne Mikkelsdtr.* visstnok fra Rovel i Holter. 4 barn:

Barn navn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Berte Hermannsdtr.	1725			
Boel Hermannsdtr.	1727			
Ingeborg Hermannsdtr.	1730			
1 barn døde nyfødt	1734			

Hermann solgte denne delen av gården Vestigarn Ask ut av slekten rundt 1734 da han overdro til Jens Eriksen fra Vestre Åmot. Vår ane (752) **Villum** var tippoldefaren til Berte, Boel og Ingeborg. (Den etterfølgende gårdshistorien kan du lese i Gjerdrum Bygdebok bind II fra side 32 og videre.) Andre deler av slekten bodde imidlertid på

Bruk II

Her bodde **Torer Mikkelsen 1664- 1695**, gift med **Marte Villumsdtr. 1658-1695**. Han var lagrettemann mange ganger og bruker her fra 1684 til han døde i 1695.

Marte var datteren til våre aner (752) **Villum** og (753) **Dorte Håkensdtr** her på gården, søsteren til vår ane (376) **Håken Villumsen ca.1654–1723**.

Det ser ut til at det ble oppnevnt verge for barna i 1701. Kvinner hadde ikke rett til å oppdra barn alene, og det ble i slike situasjoner alltid oppnevnt verge for dem.

De fikk 7 barn:

Barn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
<i>Kari Toresdtr.</i>	1680	1759	<i>Hos Klemmet Ask i 1701 men «under sin svoger Eivin Kråkvåls tilsyn»</i>	
Anne Kari Toresdtr.			Hos Jens Villumsen Åmot i 1701	
Ingeborg Kari Toresdtr.	1689		Hos Villum Rovøl i Holter i 1701	
Eli Kari Toresdtr.	1691		Hos bestemora Astrid Holter i 1701	
Minst 3 barn døde små				

Kari Toresdtr. 1680-1759 giftet seg med **Ola Eriksen 1673-1751** fra Vestigarn Olstad. **De fikk 14 barn:**

Barn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Torer Olsen	1704			
<i>Villum Olsen</i>	1718	1776	<i>g.I m. Mari Jensdtr. 1723-1762 fra Rud g. II 1763 m. Anne Olsdtr. fra Vestre Åmot</i>	
Eli Olsdtr.	1729			
11 barn døde små!			Barna døde fra noen dager gamle opp til 5 år	

Villum Olsen 1718-1776 her fra gården giftet seg med **Mari Jensdtr. 1723-1762** fra Rud i Gjerdrum. Han var bruker på denne delen av gården fra 1746 til han døde i 1776. **Mari** døde bare 39 år gammel.

Barn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Ola Villumsen	1751			
Jens Villumsen	1760		g.1783 m. Dorte Hansdtr fra Fjælstad	
3 barn døde små				

Villum Olsen 1718-1776 giftet seg på nytt i 1763, året etter at første kone døde, med **Anne Olsdtr.1739 fra Vestre Åmot**. (752) **Villum** og (753) **Dorte Håkensdtr** hans **Villums** oldeforeldre.

Barn:	Født:	Død:	Gift med:	Bosted:
Ola Villumsen	1764		Bruker av Søgarn Eikeberg	
Torer Villumsen			Bruker av Gisti	
Marte Maria Villumsdtr.	1769	1770		
Hans Villumsen	1771			
Erik Villumsen	1774			
Villum Villumsen	1776			

Broren Torer Olsen 1704 overdro i 1748 odels- og åseteretten til **Villum Olsen 1718-1776** og fikk i stedet bruke husmannsplassen Smedstua fritt resten av livet. Etter hans død skulle enka få bruke plassen for 4 daler pr. år. **Villum Olsen** dør i 1776 og enka gifter seg på nytt med Ola Jacobsen fra Torshov som **selger gården ut av slekten for 899 daler i 1784**. Gårdshistorien avsluttes derfor her.

[Tilbake til gårdsoversikten](#)

[HJEM](#)

[Forklaring til fargekoder og tabeller i gårdshistoriene](#)